

Översättaren Sture Pyk är död

Översättarsverige är litet - och sedan i helgen än mindre - då en av våra allra bästa i genren avled efter en tids sjukdom. Sture Pyk var mannen som gav oss "Kung Ubu" på svenska, som tog sig an George Perecs omöjliga bok "Försvinna" - skriven helt utan bokstaven "e". Sture Pyk blev 70 år gammal och arbetade in i det sista, han hann aldrig avsluta översättningen av Jean Echenoz roman "Au piano".

Kulturnytt ringde upp kollegan och vännen Anders Bodegård som minns Sture Pyk som en mästare.

Sveriges Radio P1, Kulturnytt, tisdag 11 januari 2005.

Sture Pyk har gått ur tiden

För femtio år sedan satte Sture Pyk upp Alfred Jarrys horrorkomiska klassiker Kung Ubu i Göteborg och skrev därmed in sig i den svenska teaterhistorien. Nu är hans översättar- och teatergärning till ända. Författaren Magnus Hedlund tecknar hans porträtt.

En av Sveriges stora litterära konstnärer har dött. Översättaren och scenografen Sture Pyk. Efter år av svåra sjukdomar gav hans kropp upp. Arbetade gjorde han hela tiden. Hans konst var den litterära översättarens, en konst som länge har utövats i det halvt fördolda. Sture bidrog genom enastående insatser till att göra denna speciella konst alltmer synlig för den läsande publiken och teaterpubliken. Han översatte mycket, en hel del tillsammans med sin hustru Anna, som avled 1990, men han var också den sortens översättare som letade upp sina egna litterära valfrändskaper och introducerade dem på svenska. Längre arbetade han vid sidan av översättandet som scenograf för dansk television.

Jag kände nog till Sture Pyk i två decennier innan jag träffade honom personligen. I mycket små kretsar var han nämligen en legend redan i början på 60-talet. Som student i Göteborg hade han 1955 skrivit teaterhistoria genom att för första gången i Sverige sätta upp Alfred Jarrys, då över 50 år gamla, horrorkomiska klassiker Kung Ubu, i egen regi, översättning och scenografi. Av recensionerna att döma var det, som sig bör, ett spektakel. Så småningom utkom denna översättning, omarbetad, i bokform tillsammans med andra Jarry-texter. Det var den som användes i marionettmästaren Mikael Meschkes sedermera världsberömda Ubuföreställning på 60-talet. Men Sture släppte inte Jarry och 1995 kom Far Ubus läsebok, med strålande tolkningar av pjäser och prosa och inte minst av dikter och sångtexter och med ett utomordentligt njutbart, lätt underskruvat förord av översättaren.

Den utmaning som den bundna formen i sångtexterna innebar tycktes frammana det bästa i Sture Pyks konst, då han var inte bara med- utan också nyskapande. Under 90-talet bevisade han att ingen litterär text är oöversättlig genom att översätta, tolka, omdikta

Georges Perecs båda intrikata mästerverk *Livet en bruksanvisning* och *Försvinna*. Endast en ytterligt tålmodig, road ekvilibrist med full behärskning av sitt artisteri, kunde gå iland med en sådan uppgift.

Häromåret översatte han *Hamlet*, inte, eller åtminstone inte bara, för att tävla med Hagberg och de andra *Hamlet*-översättarna, utan för att vi på svenska skulle få tillgång till hela pjäsen. "Den tar sex timmar att spela", sa han. "Vi får se om någon vågar sätta upp den."

Ja, vi får se.

Sture Pyk var också länge fackligt verksam för översättarna, både i Dramatikerförbundet och i Författarförbundets översättarsektion och vi är många kolleger, vänner, själsfränder, läsare som sörjer honom djupt.

Magnus Hedlund, Göteborgs-Posten 13.01.2005.

Pyk

De bästa svenska översättarna är i regel bättre än de bästa svenska författarna. Sture Pyk, som bland annat gjort en imponerande översättning av George Perecs storverk *Livet en bruksanvisning* [Ad Libris, Bokus] var en av dem. Jag såg honom se bortkommen ut på Bonniers glöggfest för en månad sedan. Nu är han död och jag tänker ("vid min gröna talgdank", som Kung Ubu säger) hedra honom genom att läsa om hans gamla översättning av Alfred Jarry som jag har någonstans i hyllan.

Errata. Den litterära webbloggen, tisdag 11 januari 2005.